

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

ספרים חדשים

תורת מנחם ס"טב

שיחות הרבי מליובאוויטש
בהוצאת קה"ת

מהדורה חדשה של התוועדות הרבי, בעברית. בכרך זה כלולים השיחות ומאמרי החסידות שנאמרו בקיץ תש"ל וראשית תשל"א. טל' 03-9606018.

לחיות את המועדים

מאת הרב שניאור זלמן גופין
בהוצאת קה"ת

תוכנם העמוק של מועדי ישראל לאור תורת החסידות, בשפה בהירה וקולחת. כרך ראשון, על אלול-תשרי. 364 עמ'. טל' 03-9606018.

משפטי אהרן

מאת הרב אהרן אקר
בהוצאת המחבר

שאלות ותשובות בדיני ממונות, כפי שנדונו בבית הדין. הצגה בהירה של הסוגיה וסיכום ברור. 388 עמ'. טל' 053-3156312.

אני יהודי

ליקוט ועריכה זאב ריטרמן
בהוצאת תורה אור

סיפורים ועדויות מתועדים על הניצוץ היהודי הטמון בלב כל אדם מישראל. 442 עמ'. טל' 08-8602399.

זמני השבוע

יהושע תלאביב חיפה בארבע אילת ניוירוק

בניסת השבת 5:44 5:59 5:49 6:01 6:01 6:13

צאת השבת 6:55 6:56 6:56 6:57 6:57 7:10

המולד: יום שלישי, 9 בערב, 1 דקות ו11 חלקים
ראש חודש מרחשוון: ביום השלישי וביום הרביעי

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרנוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור עלידי: המרכז לעזרי שלוחות
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס' 03-9606169 • דוא"ל: chabad@chabad.org.il

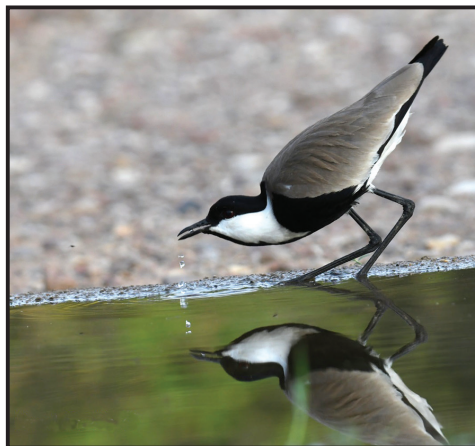
אתר: www.chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

איזה 'צלם' יש בקופים?

במהות תפיסת האבולוציה עומדת התפיסה שגזעים חזקים יותר, מוצלחים יותר, גוברים במלחמת הישרדות. אז מה רע בגזענות?

היפוי והשלמות של מעשה הבריאה (צילום: ישראל פריידין)

להבטיח שרק החזקים ישרדו וינצחו במאבקי ההישרדות. מי בדיוק החליט שהתנהגות זו פסולה ואינה מוסרית בעבור האדם, שאינו אלא קוף מפותח קצת יותר?

ומה הם כל הדיבורים על קדושת החיים ושכל אדם 'נברא בצלם'? איזו קדושה ואיזה 'צלם' יש בקופים? הלא אלה מושגים דתיים מובהקים, וכשאומרים 'נברא בצלם' הכוונה לפסוק - 'בצלם אלוקים ברא אותו'.

האומנם משחק הישרדות?

דווקא מי שמקדשים ערכים של שוויון, חמלה, דאגה לחלש וערכים מוסריים, היו צריכים לדחות את תיאוריית האבולוציה כהרסנית וכשליטת בתכלית. זו תיאוריה שכליכולה מבוססת על 'כל דאלים גבר', על לית דין ולית דיין, כאשר ה'ערך' היחיד הוא - מי ישרוד יותר מאחרים.

כל ערכי המוסר שאנו דוגלים בהם וגאים בהם מבוססים על 'מותר האדם מן הבהמה', על בריאתנו 'בצלם אלוקים', ועל תכונה ייחודית שהבורא העניק לנו, שאין כמותה בכל יצור אחר - יכולת הבחירה החופשית. בלי כל אלה אין משמעות לחיי האדם, ואין הוא אלא שחקן במשחק הישרדות חסר תוכן.

אז תחליטו - אבולוציה או ערכי מוסר; להאמין שאנחנו קופים משוכללים או לדעת שאנו בני אדם, יצירי כפיו של אלוקים!

אחרי שנדמה היה כי הוויכוחים הציבוריים בעד ונגד תיאוריית האבולוציה היו נחלת המאה הקודמת, נראה כי חוגים מסוימים מנהלים בעת האחרונה קמפיין נרגש לנוכח הכרסום שחל במעמדה של התיאוריה הזאת בקרב הציבור.

עיתון 'הארץ' פרסם סקר על עמדות הציבור בשאלות אמונה וחברה, והכותרת שנבחרה זועקת מרה: "50% מהצעירים היהודים בישראל לא מאמינים שמוצא האדם מן הקוף". אוי לנו, אנה נוליך את חרפתנו...

סתירה מובנית

מעבר לוויכוח המדעי על תיאוריית האבולוציה יש כאן סתירה מובנית שמשום מה אינה נידונה כראוי. אותם חוגים המקדשים את האבולוציה ומתייחסים לכל המפקפק בה כאל כופר בעיקר, דוגלים בדרך כלל בתפיסות עולם ליברליות. קשה להבין איך אין הם רואים את הניגוד המובהק בין השתיים.

כיצד מתיישבת האמונה באבולוציה עם ערכי השוויון? הלא בבסיס תיאוריית האבולוציה עומדת ההנחה שבתוך כל מין מתפתחות מוטציות היוצרות טיפוסים חזקים ועמידים יותר במאבקי ההישרדות, ואלה גוברים ודוחקים הצידה את הטיפוסים החלשים יותר. עיקרון זה הוא הבסיס, עליו התיאוריה, להתפתחות המינים וליצירת התאמה מושלמת יותר לתנאי החיים. והלא זה ההפך הגמור מאמונה בשוויון.

אותם חוגים שוללים בתכלית כל מה שריח גזענות עולה ממנו. אבל במהותה של האבולוציה עומדת התפיסה שגזעים חזקים יותר, מוכשרים יותר, מוצלחים יותר, גוברים במלחמת ההישרדות, וכך נוצרים יצורים מתקדמים ועמידים יותר. אם שוללים את הגזענות ומקדשים את השוויון - שומטים את הבסיס לאפשרות של המשך ההתפתחות.

ואם אכן מוצא האדם מן הקוף, מדוע אסור לאדם מה שמותר לקוף? קופים גונבים זה מזה, מכים זה את זה, ויש מינים שיש בהם גם תופעות של קניבליזם. איש אינו סבור שזו התנהגות בלתי-מוסרית. להפך, חוקרים מסבירים שזו הדרך

שבחי הגן ושמות הנהרות

ראשים. בכל העולם יש נהרות המתפצלים, ומה הפלא שהנהר שיצא מגן העדן התפצל? אלא כאן מודגש, שהנהרות הללו הם 'ראשים' - מקור כל הנהרות שבעולם.

מים מבריאים

בעניין נהר פרת רש"י מדייק: "שמימיו פרין ורבין ומברין את האדם". מה עניין התוספת שהמים "מברין את האדם", וכי לא דיי שמימיו "פרין ורבין"? אלא שנהר פרת שונה מנהר פישון, למשל, שהוא הנילוס. שם התלות בנהר גדולה, שכן הוא מקור המים היחיד במצרים, שלא התברכה בגשמים, ו"נילוס עולה ומשקה את הארץ".

אך נהר פרת לא נועד להשקיית הארץ, שכן בסביבתו יורדים גשמים. לכן עיקר מעלתו של נהר פרת היא בפעולתו על האדם - מימיו פרים ומרבים, וגם מבריאים את האדם ומחזקים אותו. זו עוד נקודת שבח לגן העדן, שממנו יוצא הנהר הזה.

(תורת מנחם, כרך נד, עמ' 244)

אמרת השבוע

האישה כתירוץ

יהודי בא אל רבי פינחס מקוריץ וביקש תיקון על עוון מסוים. נתן לו רבי פינחס דרך תשובה והורה לו כיצד עליו להתנהג.

כעבור זמן חזר ובא אליו אותו יהודי ואמר שהוא היה רוצה לנהוג על-פי ההוראות שקיבל, אבל אשתו אינה מסכימה לכך.

אמר רבי פינחס: "עכשיו אני רואה משמעות חדשה בהגדרה שהתורה מגדירה את האישה - 'עזר כנגדו'. אם אין לאדם אישה, אין לו במה לתרץ את מעשיו; אבל כשיש לו אישה, היא משמשת בעבורו 'עזר כנגדו' ומעתה יש לו תירוץ נוח לכל מה שאין הוא רוצה לעשות, בטענה שהאישה אינה מסכימה לכך..."

פתגם חסידי

"אם תיטיב - אם אתה עצמך תהיה טוב, הרי 'שְׁאֵת' - תוכל לשאת כל אדם מישראל. אבל 'אם לא תיטיב' - אם אתה עצמך לא תהיה טוב, כי אז 'לְפִתַּח חֲסָאָת רִבְיָא' - בכל פתח תראה חטאים" (רבי יצחק מבוהוש)

ה". אבל על משמעות השם הבל לא נאמר בתורה דבר, ורש"י אינו נחלץ לפרש זאת. מדוע כאן נזקק לפרש בפירוט את משמעות שמותיהם של הנהרות?

אלא שבעניין שמות הנהרות מתעוררת שאלה גדולה, ואותה רש"י מבקש ליישב: מה הצורך במתן שמות לנהרות, בשעה שהאדם עדיין לא נברא, ואין מי שיקרא בשמותיהם (שכן גן העדן נברא ביום השלישי לבריאה)?!

הגן המופלא

מכאן רש"י מסיק שהשמות נועדו לבטא את שבחו של גן העדן. התורה מתארת בפירוש את ייחודו, כגן שהקב"ה נטע בו "כָּל עֵץ נְחֻמָּד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמַאֲכָל". גם תיאור הנהרות נועד להעצים את מעלות הגן. למשל, נהר פישון, שהקיף את ארץ החווילה שבה זהב, בדולח ואבן השוהם - מבליט את מעלות הגן, שממנו יוצא נהר מופלא כזה.

זה גם ההסבר להדגשת התורה שהנהר אינו מתפצל לארבעה נהרות, אלא לארבעה

בתוך תיאור מעשה הבריאה מופיע פירוט של בריאת גן העדן. בין השאר התורה מספרת כי "וַיִּבְרָא יְצָא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וּמַשְׁם יְפָרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים". התורה גם מציינת את שמות ארבעת הנהרות: "שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן, וְהָאֶחָד הַסִּבְבִּי אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּבֵב... וְשֵׁם הַנְּהָר הַשֵּׁנִי גִיחוֹן, וְהָאֶחָד הַסִּבְבִּי אֶת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ. וְשֵׁם הַנְּהָר הַשְּׁלִישִׁי חֲדַקְלָה, וְהָאֶחָד קְדְמַת אַשּׁוּר, וְהַנְּהָר הָרְבִיעִי הוּא פָרָת".

רש"י מפרש את משמעות שמותיהם של הנהרות: פישון - מלשון "ופשו פרשיו" (במשמעות של ריבוי). גיחון - שהמיתו גדולה ומזכירה נגיחה. חידקל - "שמימיו חדין וקלין". פרת - "שמימיו פרין ורבין ומברין את האדם".

בעבור מי השמות?

מה הטעם שרש"י נדרש להסביר את משמעות השמות של הנהרות? יש בתורה שמות שניתן להם הסבר ויש שמות שלא נתפרש טעמם. למשל, חווה נקראה כך "כִּי הִיא הָיְתָה אִם כָּל הָיִ". כך גם טעם השם קין - "קָנִיתִי אִישׁ אֶת

מן המעיין

בריאת העולם | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

היצר הרע - טוב מאוד

"וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד" (בראשית א, לד). "הנה טוב מאוד" זה יצר הטוב. "והנה טוב מאוד" זה יצר הרע. וכי יצר הרע טוב מאוד? אלא שאילולי יצר הרע, לא בנה אדם בית ולא נשא אישה, ולא הוליד, ולא נשא ונתן.

(בראשית רבה)

להסתפק בטוב

'טוב' זה מלאך חיים; 'מאוד' זה מלאך המוות (בראשית רבה). אם אדם נוטל מכל דבר את הנחוץ לו באמת, הרי זה טוב, 'מלאך חיים'; אבל אם הוא רודף אחרי ה'טוב מאוד', ולעולם אינו מסתפק במה שיש לו - זה 'מלאך המוות', המקצר את ימיו וממררם.

(המגיד מדובנה)

שורש הרע

אם על כל מה שנברא בששת ימי בראשית נאמר "והנה טוב מאוד", מניין בא הרע לעולם? אלא שורש הרע אינו רע כלל. בשורשו ובמקורו האלוקי, המעניק לו את קיומו, הוא טוב. אך כשהרע יורד למטה, בהשתלשלות הדרגתית, נעשה ממנו רע גמור.

(לקוטי תורה)

העונג בסיום

כשם שהאדם, בסיומו לעשות כלי או לבנות בית על-פי רצונו, הוא מתענג, ומתגלה בו העונג שרצה לראות בעשייה זו, כך גם למעלה, עם

גמר ההתהוות כפי שגזרה חוכמתו יתברך, נמשך ומתגלה התענוג העליון. התורה מביעה זאת באומרה: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד".

(ספר המאמרים תרצ"ז)

כלו הצמצומים

"ויכל אלוקים ביום השביעי". בכל ששת ימי בראשית נזכר שם 'אלוקים' בלבד, שהוא מידת הדין והצמצום. אך ביום השבת, שאז יש התגלות מידת הרחמים והחסדים של שם הוי"ה, נאמר "ויכל אלוקים". כלומר, כלתה בחינת ומדרגת הצמצום של שם אלוקים, ונתגלה החסד של שם "הוי".

(לקוטי תורה)

צריך תיקון

"אשר ברא אלוקים לעשות" (בראשית ב, ג). כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריך עשייה ותיקון. התורמוסים צריכים מיתוק, החיטים צריכות להיטחן, ואפילו אדם צריך תיקון.

(מדרש רבה)

ניתן הכוח

תכלית הכוונה של בריאת העולמות היא לעשות, לתקן. הקב"ה נותן כוח ויכולת לכל אחד ואחת מישראל, שיוכלו על-ידי עבודתם לתקן את החסר בעולם ולהביאו לידי תיקון ושלמות. זוהי הכוונה והתכלית של בריאת העולם כולו.

(הרבי מליובאוויטש)

ויהי
אור

עם עלות השחר על העיר סרדהלי (דונאיסקה סטרדה) שבסלובקיה, מיהר ר' יואל השמש לפתוח את שערי בית הכנסת ולהדליק את עשיות השמן, שהאירו את היכל בית ה'.

בשעה שהיה מיטיב את הנרות מלמלו שפתיו: "ויהי אור, ויהי אור". ר' יואל היה חדור אמונה כי במעשיו הוא שותף ליצירת האור במעשה בראשית.

אחד מבני הקהילה היה ר' אייזיק'דב הגביר. בבעלותו הייתה אחווה רחבת ידיים. הוא היה ירא שמים ובעל חסד, אך תחושת החמצה מילאה אותו על שאיננו יודע ספר. אפילו לשון הקודש לא הייתה שגורה בפיו. בליבו תהה כיצד יוכל להודות לבורא על כל הטוב שנפל בחלקו.

בוקר אחד הביט במעשיו של השמש. "מה אתה לוחש שם, יואל?", שאל.

"ויהי אור!", השיב השמש בגאווה.

"מה זה 'ויהי אור'?", הסתקן הגביר. "אלה המילים שאמר ה' במעשה בראשית, כאשר ברא את האור", הסביר יואל בהונגריה. "גם אני מדליק אור בבית הכנסת, ומודה לבורא על הזכות שנפלה בחלקי".

הרעיון קסם לר' אייזיק'דב. הוא חש כי מצא את המענה לתחושת החסר שילווה אותו תמיד. רצון עז התעורר בו לעשות בעצמו מלאכה חשובה זו מדי בוקר.

"שמע נא", פנה אל השמש הוותיק. "תן לי את הזכות להדליק את נרות בית הכנסת, ובתמורה אשלם לך שני פלורנינים מדי שבוע. הלוא יש לך ארבעה ילדים, כן ירבו. בטוחני שסכום זה יעניק לך רווחה כלכלית".

אכן, הגביר ידע לקלוע בדיוק לנקודה הרגישה של ר' יואל – המצוקה הכלכלית. בחפץ לב ניאות לעסקה. השניים לחצו ידיים להסכמה, וסיכמו כי ההסדר ייכנס לתוקף מייד למחרת.

חלף חודש. התרגשותו של ר' יואל לנוכח שפע הפרנסה שנחת עליו שככה מעט, ומצפונו החל לייסרו. האם לא חטא בוותרו על הדלקת נרות בית הכנסת תמורת כסף? הוא החליט לגשת אל הרב אהרן'שמואל אסאד, רבה של העיר, ולשטוח לפניו את מכאובו.

בדרך כלל נהג הרב להשיב בקצרה ובתכליתיות, ואולם הפעם הכביר שאלות על השמש.

"ר' אייזיק'דב קנה את המצווה?", בירר הרב.

"כן", השיב השמש.

"האם לר' אייזיק'דב יש ילדה קטנה כבת שש?", הפתיע הרב.

"אכן", השיב ר' יואל, "ויוטקה שמה".

"ובן כמה אתה, ר' יואל?", הוסיף הרב לחקור.

"בן שישים ותשע", נקב ר' יואל בגילו. שקע הרב במחשבותיו כמה רגעים, ואחר-כך אמר: "ראה נא, יואל. העסקה שעשית איננה נאותה לגמרי, כי נמצא שאתה משתכר פעמיים על אותה מלאכה – הן מקופת הציבור הן מידי הגביר".

צמרמורת אפפה את גופו של ר' יואל. על נקודה זו לא נתן את דעתו.

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

הקיצוניות שבאדם

הכוח לגאולה ניתן בעת הבריאה, כפי שחז"ל אומרים (בראשית רבה פרשה ב,ד) על הפסוק "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם" – "זה רוחו של מלך המשיח". ואולם המשימה הזאת הוטלה על האדם, הנדרש להכין את העולם לקליטת אור הגאולה. למה הקב"ה לא ברא מלכתחילה עולם של גאולה?

אלא שהקב"ה רוצה כי זה יהיה עולם גשמי וחומרי, שמרגיש את עצמו מציאות עצמאית, ובה בשעה יאיר בו האור האלוקי העליון ביותר. זו משמעות המאמר "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים" – עליו להיות עולם תחתון, ובה בעת להיות 'דירה' לו יתברך. לכן ה'דירה' נעשית על-ידי האדם, שאף הוא מכיל ניגודים קיצוניים, עד שהקב"ה אומר עליו – "הן הָאָדָם הֵיָהּ פְּאֻחַד מִמֶּנּוּ".

תהומות ופסגות

כל הברואים נבראו בבת אחת מהמאמר האלוקי. כאשר הקב"ה אמר: "וַיִּשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה" – נבראו מייד חיות המים, גופן ונפשן כאחד; וכך בבריאת העופות וחיות היבשה. אבל בבריאת האדם נעשה תחילה הגוף: "וַיִּיצַר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה" – גולם נטול חיות, ורק אחר-כך ניתנה בו נשמה.

בולטים כאן שני קצוות מנוגדים: גוף האדם נברא מהדבר הנחות ביותר שבבריאה – עפר דומם, ואילו נשמתו באה על-ידי פעולה מיוחדת של הקב"ה – "וַיִּפַח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים". על זה הוזהר אומר: "מֵאֵן דַּנְפַח, מֵתוֹכִיָּה נַפֵּחַ" (=הביטוי 'נפח' מכוון לדבר שבא עמוק מבפנים). כלומר, הנשמה באה ממדרגה עליונה ביותר, "מתוכיותו ומפנימיותו" של הקב"ה כביכול.

פער זה בין גוף האדם לבין נפשו משקף את שני הקצוות המנוגדים שבאישיותו. מצד גופו יש לו נטיות מהשפלות שבבריאה, עד לדרגת עפר ממש. כשאדם נגד אחריו נטיות גופו, הוא עלול להידרדר למטה הרבה מדרגת חיה טרופת, ולהגיע לתהומות של אכזריות ומידות רעות. כנגד זאת יש בו נשמה רוחנית נאצלת ביותר, שבמהותה העצמית היא מעל כל הבריאה וגדריה, ועלידה האדם יכול להגיע לפסגות מופלאות של רוחניות וטוב.

נחיתות שהיא יתרון

החיבור בין גוף האדם לבין נפשו הוא פלא תמידי, שרק הקב"ה יכול לחוללו. אך בחיבור זה ניתן לאדם הכוח להשליט את הנפש על הגוף, ולכוון את התנהגותו של הגוף הנחות על-פי הנשמה. תכלית חיי האדם היא שבהתנהגותו ובאורח חייו, יחבר 'מעלה' ו'מטה' – יחדיר את הקדושה העליונה ביותר בתוך המציאות הנחותה ביותר.

לכן היה גוף האדם צריך להיעשות מן העפר דווקא, מהדבר הנחות ביותר. הואיל וייעוד חייו לרומם את העולם ולהחדיר בו קדושה, צריך היה שגם בו עצמו יבוא לידי ביטוי כל חלקיו של העולם. אילו היה נברא מחלקיו הנעלים יותר של העולם, לא היה יכול להרים את חלקיו התחתונים. לכן נברא גופו מעפר הארץ, מהרובד הנמוך ביותר, כדי שבהתרוממותו ירים גם את העולם מלמטה.

נמצא אפוא שנחיתות גופו של האדם היא ממעלותיו דווקא, שעלידי כך יוכל לרומם אף את דרגת ה'דומם' לקדושה. כשיהודי אוכל לשם שמים ומשתמש בגופו לעבודת ה' – הוא מעלה לקדושה לא רק את עצמו, אלא את העולם כולו, מחלקיו הנמוכים ביותר ועד הדרגות הגבוהות ביותר, ובכך הוא מכשיר את העולם כולו לקבלת אור הגאולה (ראו תורה אור בראשית ג,ד. תורת חיים בראשית).

כלל. "עם זה, אל תבטל את ההסכם", הרגיע אותו הרב. "המשך וקבל את הכסף מידי ר' אייזיק'דב, אולם תעשה בו מצווה שתגרום נחת רוח לקב"ה. בזכות זה תזכה לאריכות ימים!".

ר' יואל הגה רבות בדברי הרב. הוא התלבט מה לעשות בכסף. לבסוף החליט לצבור את שני הפלורנינים השבועיים, ואולי בעתיד תזדמן לו אותה מצווה שעליה רמז הרב. תמיהה אחת נותרה בלתי-פתורה: לשם מה ציין הרב את בתו של ר' אייזיק'דב ואת גילה?

שנים רבות חלפו. אותות הגיל כבר ניכרו על ר' יואל, שעבר את גיל הגבורות. קומתו שחה, הליכתו נעשתה איטית, ועם זה בריאותו נותרה איתנה ואיפשרה לו להתמיד בעבודת הקודש בבית הכנסת. ברכת הרב התגשמה עד תום.

בתו של ר' אייזיק'דב בגרה והגיעה לפרקה. יום אחד נתבשרה העיר על בואה של יוטקה בקשרי השידוכין. לא חלף זמן רב והעיר סערה למשמע הידיעה כי ר' אייזיק'דב ירד מנכסיו. הוא חתם על ערבות כספית גדולה לגיסו, וזו עלתה לו במחצית מאדמותיו. אסונות אחרים פקדו את רכושו: מגיפה כילתה את צאנו, שדותיו עלו באש, ולבסוף נותר עני וחסר כול.

ר' אייזיק'דב עמד לפני שוקת שבורה. מניין ישלם את אלף וחמשי-מאות הפלורנינים שהתחייב לתת נדוניה לנישואי בתו? רכלני העיר כבר צפו את ביטול השידוך. הדברים הגיעו גם לאוזניו של ר' יואל השמש. פתאום נעלמו כל סימני השאלה שליוו אותו לאחר שיחתו עם הרב לפני ארבע עשרה שנים.

בבוקר, כשפגש ר' יואל את ר' אייזיק'דב בבית הכנסת, זה בבואו לפתיחת השערים וזה להדלקת הנרות, אמר השמש לגביר לשעבר: "הסר דאגה מליבך והמשך בהכנות לחתונה".

"האומנם!?", השיב ר' אייזיק'דב בעוגמה, "ומניין אשיג את הנדוניה שהבטחתי?".

עיניו של השמש הקשיש נצצו: "מניין? כבר ארבע-עשרה שנים אני אוסף את שני הפלורנינים שאתה מעניק לי בכל שבוע. אלף וחמש מאות פלורנינים יש בידי, ואלה יהיו לנדוניה של בתך!".

מול פיו הפעור של ר' אייזיק'דב הוסיף השמש: "הרב ציווה עליי בשעתו להשתמש בסכום זה למצווה. וכי יש מצווה גדולה מהכנסת כלה?".

(על-פי 'סרדהלי' – ספר זיכרון לקהילה)

"האבולוציה אינה מדע מדויק"

הד"ר קאפח נותן המחשה פשוטה: "מספר ה'אותיות' ב-DNA נע, להערכת החוקרים, בין שלושה מיליארד וחצי לחמישה מיליארד. בכל האנציקלופדיה העברית, על 32 חלקיה, יש פחות ממאה מיליון אותיות. אם מישוה היה מציג לפניכם עמוד אחד של האנציקלופדיה וטוען שהוא נוצר מעצמו - הייתם מאשפזים אותו. וכאן טוענים שמורכבות גדולה בכמה סדרי גודל התפתחה מאליה. זה אבסורד!".

מעלימים את הבקיעים

השאלות האלה טרדו את מנוחתו. "מצאתי את עצמי יושב וקורא ספרים ומאמרים מדעיים בנושא במשך יותר מעשור", הוא מספר. "התשובות שניתנו לשאלות ולתהיות שהועלו על תיאוריית האבולוציה היו מאולצות ודחוקות. מדענים שחישבו את אחוזי ההסתברות לתמורות האבולוציוניות הגיעו למספרים שמשמעותם המעשית היא - בלתיאפשרי".

הד"ר קאפח טוען כי בהצגת האבולוציה לציבור מעלימים את כל הבקיעים, הסתירות וההסתייגויות שהחוקרים עצמם מציינים. הוא החליט לרכז את המידע הזה ולחשוף אותו לפני הציבור. "בספרי אני עומד על עיקריה של תיאוריית האבולוציה ומוכיח כי היא אינה אפשרית, וכי למעשה אין כאן מדע אלא אוסף של ספקולציות רעועות", הוא מסביר.

במהלך היום עוסק הד"ר שלמה קאפח מרחובות בטיפול בחולים, כמומחה לרפואה פנימית, אבל בערבים הוא נודד ברחבי הארץ ומרצה בנושא הבווער בו - הפרכת תיאוריית האבולוציה. הוא גם פרסם ספר מפורט בנושא - "אבולוציה: תיאורית ההתפתחות במבחנים מדעיים".

הד"ר קאפח (68) נולד באשקלון במשפחה דתית, אך התרחק מהעולם הדתי בתיכון, אם כי הוסיף לקיים כמה מצוות. בתקופת שירותו הצבאי התנתק עוד יותר מאורחות היהדות. בתום שירותו למד רפואה. "תיאוריית האבולוציה הוצגה לפניי כאמת מדעית ברורה ומוחלטת, וכך קיבלתי אותה", הוא אומר.

אנציקלופדיה ו-DNA

ככל שהעמיק בהבנת מורכבותן של מערכות הגוף החלו לצוץ בליבו ספקות על מידת הסבירות שמערכות כאלה התפתחו באורח אקראי: "אתה רואה את מבנה התא, את מערכת העצבים, את מערכת הולכת החמצן, את המערכת החיסונית - ולפניך נפרשת שלמות שצוות מתכננים אנושי לא מסוגל אפילו לחלום עליה. לחשוב שמורכבות כזאת נוצרה מעצמה, באקראיות - זה פשוט עלבון לאינטליגנציה".

לדבריו, דווקא המחקר בתחום ה-DNA חושף את המורכבות הבלתינתפסת של הקוד הגנטי.

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

הזכרת ובקשת הגשמים

שאלה: האם רצוי לחזור ולומר בימים האלה תשעים פעמים "משיב הרוח ומוריד הגשם", כדי שהלשון תתרגל לאמירה הנהוגה בחורף?

תשובה: במשך החורף כולו, מי שלא אמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" אלא "מוריד הטל", אינו חוזר (אפילו אם טרם סיים את ברכת "מחיה המתים"), שאף שהטל אינו נעצר, יש שבח לבוא בהזכרתו כמו בהזכרת הגשם, כי גם הטל הוא חיים לתבואה ולעולם. לפיכך ברוב הנוסחאות (חוץ מנוסח "אשכנז בחו"ל) מזכירים טל גם בקיץ, כדי שאם ישכחו לומר "מוריד הגשם" בחורף, חזקה עליהם שאמרו "מוריד הטל" כמו בקיץ, ואינם צריכים לחזור.

מז' במרחשוון והלאה חייבים בארץ ישראל לבקש "ותן טל ומטר" בברכת השנים ("ברך

עלינו"). מי ששכח, יאמר זאת קודם סיום הברכה, ואם שכח - יאמר לפני 'תקע בשופר', ואם שכח - יאמר בברכת 'שומע תפילה', ואם שכח וסיים - יאמר לפני 'רצה'. אם שכח - חוזר ל'ברך עלינו', ואם כבר סיים את 'היו לרצון' האחרון - חוזר לראש התפילה.

המתפלל ואינו יודע אם אמר 'ותן טל ומטר', עד שלושים יום חזקה עליו שאמר כמו בקיץ, וצריך לחזור, ומאז ואילך (השנה: מאור לז' בכסלו) כבר נתרגלה לשונו לומר כהלכה. אם אמר בז' במרחשוון תשעים פעם: "ואת כל מיני תבואתה לטובה, ותן טל ומטר לברכה", נחשב כאילו כבר אמר 'טל ומטר' שלושים יום, ואינו חוזר. אבל לכתחילה אין לנהוג כך (אלא לדעת הבית יוסף), מכיוון שיש סוברים שאין לסמוך על אמירה זו.

מקורות: טוש"ע סי' קיד ס"ה, ח"ט. שו"ע אדה"ז ס"ו וס"י. משנ"ב ס"ק מי"ג.

מה הגיוני יותר? הד"ר קאפח בהרצאה

נסער מהעולם החדש

בה בעת החלה להתעורר בו התעניינות חוזרת ביהדות שנטש. הוא התחיל ללכת להרצאות, לשאול, לחקור וללמוד, ונדהם. "מצאתי את עצמי מתפעל מהעולם החדש שישן שנגלה לפניי", הוא מספר. "עד אותו זמן חשבתי שיהדות והיגיון אינם הולכים יחד, ופתאום התברר לי שהיהדות הרבה יותר הגיונית מתיאוריות מדעיות מסוימות, שהעולם האקדמי דבק בהן בלי ביקורת אמיתית (להבדיל ממדע אמיתי, המקדם את האנושות)".

"אני שואל אתכם, מה הגיוני יותר - שיש בורא לעולם, או שגורמים עלומים מהחלל החיצון זרעו על כדור הארץ זרעי DNA שמהם התפתחו החיים?", הוא מסיים בחיוך.

מושג ברגע

אות קין

בשפה השימושית הביטוי 'אות קין' משמש במשמעות של אות קלון. אם מדינה כלשהי מחוקקת חוק בעל מאפיינים אנטישמיים - אנו מכנים זאת "אות קין בספר החוקים שלה".

אך המשמעות המקורית של המושג הפוכה לגמרי. אחרי שקין רצח את אחיו, הבל, והבורא נזף בו, אמר קין: "וְהִיטֵינִי נָעַ וְנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל מֵצְאֵי יְהִרְגֵנִי".

כמענה לכך נתן הקב"ה לקין אות מיוחד, שיגן עליו: "וַיִּשֶׂם ה' לְקַיִן אֹתוֹ, לְבִלְתִּי הַפּוֹת אֹתוֹ כָּל מֵצְאֵי". לפי רש"י, "חקק לו אות משמו במצחו" - אות משם ה', שנועדה להגן עליו.

למחלקת המודעות (בלבד) של 'שיחת השבוע':
טל 053-3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com

זה אותו קולה!

רק יותר זול!

אושר עד